

Arhiva, izvešeni ponedeljek, vsak dan jutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška 1. — Telefon: 11-57. — Oglasi se računajo v stroški ene kolone (72 str.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov v 40 cent. — Oglasi denarnih zavodov v 1.2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa 1.2. — Oglasi naročil in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška 1. — Telefon: 11-57. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v stroški ene kolone (72 str.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov v 40 cent. — Oglasi denarnih zavodov v 1.2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa 1.2. — Oglasi naročil in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška 1. — Telefon: 11-57. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

AVE CAESAR!

Gentilejeva reforma osnovnega šolstva nam zada udarec, ki prekaša vse, kar smo do danes doživeli. S svojim glasovitim členom št. 4 uvaža v slovanke osnovne šole državni jezik ter potiska materinski jezik šolodolžne mladine na neko dopolnilno mesto, kar bo v svojih namenih istočasno za zatiranje materinske besede učencev in osnovnih šolah sploh.

Od katerekoli strani presojamo novo določbo, ki ima v kratkem postati kri in meso, se nam kaže kot monstruoznost, ki jo je zmogla le najgrobja slepota. Po krvavi svetovni vojni, ki se je baje bila v imenu pravice in proti sužnosti narodov, se v XX. stoletju v Italiji, ki je toliko svoje dragocene krvi prelila za idealne svobode, polaga stopalo na ljudstvo, ki ima, kakor čujemo že skozi pet let, vse državljanske pravice v državi, katere veliki duhovi so učitelji prava sveta.

Ave Caesar! Pohojene so velikodušne obljube in zatajane svobodoljubne geste, izraza prevajanja pravi obraz, obraz zmagovalca. V njegovih očeh je slast moči, a ni več čuta za mejo med dobrim in zlom, v njegovih črtah je ekstaza uspehov, a ni več premišljenega tehtanja njihove dalekosežnosti, iz njega sije nemirna samozavest, ki se je vrgla preko mostu odgovornosti in vesti.

Četrti člen Gentilejeve reforme je nemoralen, v toliko nemoralen, v kolikor gaži pravice materinskega jezika poleg pravic državnega jezika, zato je že ob svojem rojstvu obsojen. Ne bo sreče z njim, kakor je še nikdar ni bilo s takimi izročili, in je ne more biti v civilizirani človeški družbi. Veliko zloglasnih primerov ima Evropa zadnjih stoletij, najzlastnejši je še primer pruskim hakatistov na nekdanjem nemškem Poljskem. Hakatizem ni znal, pol sveta se je dvignilo proti njemu, nasilni poskus je naglo ponesrečil, kakor so kitreje ali počasneje ponesrečili vsi slabi poskusi, zakaj trd in neizprosen, toda pravičen je zakon, pisan od prirode namesto od zlobne roke človekove, da končno podleže, kar je nemoralno in protinaravno.

Kar odreja danes načrt zakona o preuredbi učnega jezika v šolah drugorodcev Italije ni le v nasprotju z vso dosedanjim šolsko politiko in tradicijo svobode v državi, ampak je tudi v nasprotju z namenom osnovne šole sploh. Ni dovolj, da se odstrani slednji dih demokratizma iz osnovnega šolstva s tem, da se odstranja neposredni vpliv davkoplačevalcev ter se uvede birokratični ustroj, ampak se vzame staršem tudi ta pravica, da se njih otroci sploh kaj nauče. Kakor so šole pri nas na deželi urejene, je ital le malo snovi zmoglo predelati, posebno na eno- in dvorazrednicah, ki tvorijo večino šol. Tudi odpade šesto leto pouka, ki je bilo eno najuspešnejših. Nikakor ne tajimo koristi, ki jo ima mladina, ako se priučijo italijanskemu jeziku, ker je svetovni jezik, toda za to bi bilo treba drugače skrbeti. Vlada je tudi marsikaj storila in se ni plašila ne truda ne stroškov, tako, da smo imeli priliko videti celo nesmiselnosti. A kar se odreja sedaj, je napad na ljudsko izobrazbo sploh. Kakor so naše šole, večinoma na deželi, sistemizirane, se z omejitvijo materinskega učnega jezika, izpodreže ves pouk. Tekom

petih let poldnevnega pouka, povrh podajane se od ljudi, ki niso zani usposobljeni se bo mladina, da ali ne, komaj toliko naučila v utrakvističnih šolah, da se bo znala za silo podpisati, ne bo pa zmogla prečitati brez velikega napora niti slovenske niti italijanske knjige. To bo uspeh četrtega člena šolske preuredbe, ki bo šole pri nas skrčila dejansko nekako na triletno, kakor obstoji na jugu države, v korist nepremagljivega vkoreninjenja analfabetizma.

Po sklepu svetovne vojne, ki je pokazala, da je analfabet tudi slab vojak, se je učiteljstvo južnih pokrajin države lotilo z vso vno mno borbo proti analfabetizmu. Toda zgodilo se je, češar naši tovariši niso pričakovali. Proti njih borbi so se postavile vse mogoče ovire. Ne velikih prostorov niso mogli dobiti, ne stolic, ne tabel in nikake podpore. Kakor se je posebno mladina z vso vno mno lotila pisanja in čitanja, je vendar bila njena gorečnost nadležna in vse prej kot dobrodošla. Ali sega ta duh ovir danes tudi že v tukajšnje kraje? Če je namen gojitve državnega jezika tako resen, bi ne bilo treba izpodrežati ljudske izobrazbe. Ohranila bi se pri nas enostavno osemletna šolska obveznost z uvedbo vsakdanjega pouka in stvar bi bila rešena.

Za Julijko Krajino je četrti člen šolske reforme še posebno usoden. Znano je, da je brezposelnost dežele težja kakor vseh ostalih 70 pokrajin države. Z drugo besedo: ljudstvo se mora izseljevati v večjem številu kakor drugod. Če tudi pustimo ob stran vso odločnost dejstva, da se preprečuje mladini izobrazba v jeziku, ki ga dovolj razume, da se uspešno uči, je jasno, da izseljenci brez zadostne osnovne izobrazbe ne morejo v svet. Čim manj znajo, tem težje jim bo, tem manj si bodo prislužili, tem trše bodo živeli, tem bolj bodo izkoriščani. To pripravlja odrešenim državljanom Gentilejeva šolska reforma. Poleg političnega ima torej zadeva četrtega člena šolske preuredbe tudi svoj gospodarski moment, ker je škodljivo naprejanje še posebno proti revnim slojem. Ta moment se že marsikje vidi. Še nedolgo temu smo čuli veselje ljudi, ker so se otroci drugorodcev vpisovali v šole z italijanskim učnim jezikom. Pa le kratko je bilo veselje, zakaj opazujemo že pojemanje tega pojava, kar je prav lahko razumljivo. Državni jezik bi imel privlačno silo, ko bi donasal gospodarskih ugodnosti. Če pa so državne službe vedno nepristopnejše, če se državni nastavljenici odseljavajo in mora znaten ljudski prebitek preko državnih mej, pada tudi smisel za priučenje državnega jezika, ki ima posebno za kmetijske življe le majhen praktični pomen, ako odštejemo kulturnega.

Od katerekoli strani presojamo torej Gentilejevo določbo, ki posebe zadeva nove pokrajine, vidimo, da ni srečna, ampak težka napaka, ki bo ostala, vzlic vsem prizadevanjem, da se izvede, končno vendar le mrtva črka, poskus, ki ga bodo dejanske razmere premagale in zgodovina obsojila. Vzlic temu se pa moramo pripraviti na njene posledice, ker bodo zadele marsikoga, predno se izkaže, da ni nastala v interesu suverene pravičnosti. Zato: Ave Caesar!

(Učiteljski list.)

Jugoslovenska skupščina sprejela dvanajstine

Incident med radikali in muslimani.

BEOGRAD, 30. Včerajšnja dopoldanska seja narodne skupščine je potekla brez posebnih incidentov. Po specialni debati o dvanajstinih, pri kateri je musliman Husan Milčević ostro kritiziral režim, sta bila sprejeta prva dva člena zakonskega predloga o dvanajstinih. Pri diskusiji o II. oddelku je govoril demokrat Slavko Dukanec o terorju radikalov in nasilnem režimu, ki ga izvaja notranji minister preko okrožnih in srezkih načelnikov. Minister notranjih zadev Vujičić je obljubil, da bo »zbral podatke«. Opozicija je nato burno protestirala ter zahtevala anketo. Poslancu Svetozarju Pribeževiću je odgovarjal na upit, zakaj se je v petek vršila seja zakonodajnega odbora istočasno kot seja narodne skupščine, predsednik Ljuba Jovanović, ki je izjavil, da se v bodoče to ne bo več zgodilo.

Seja je bila prekinjena ob 14.2. Ob 4. popoldne se je nadaljevala razprava o proračunskih dvanajstinih. Prvi je govoril narodni poslanec Miletić (zemljoradnik). Izjavil je, ako vlada ne izmenja dosedanjih srezkih načelnikov, jih bodo seljali sami povezali in povezane privedli v Beograd. Očital je radikalskemu poslancu Grčinu poverbo. Grčin je izjavil, da ni v zvezi z nikakršno poverbo. Muslimanski poslanec Behmen, je ostro prijel Srnao, ker je hotel član te organizacije vreči bombo na muslimanskega voditelja dr. Spaha. Radikalni poslanec Pavlović: »Skoda, da ga niso ubili! To je izjavilo burnen hrup in protest muslimanov. Zahtevali so takoj zadoščenje. Ker pa ga po njihovem mnenju niso dobili, so muslimani demonstrativno zapustili skupščinsko dvorano. Posl. Behmen je moral prekiniti svoj govor. Predsednik narodne skupščine je nato izjavil, da je on obsodil napad in

da je na ta način dano zadoščenje muslimanom.

Za tem je bila debata zaključena in so bile proračunske dvanajstine sprejete s 116 proti 62 glasovom.

Predsednik narodne skupščine naznanja, da so se vse skupine sporazumele o izvolitvi odbora za proučevanje Davidovičevega predloga o narodnem priznanju vojvodstva Putnik in Mišiću. V ta namen je bil izvoljen odbor s 17 člani.

Minister Ninčić ne odstopi — Njegova izjava o položaju med Italijo in Jugoslavijo

BEOGRAD, 30. Včerajšnje »Vreme« prinaša o ozirom na situacijo, ki je nastala za jugoslovenskega ministra zunanjih zadev po skupščinski seji ter razpravi o interpellaciji glede Reke, izjavo, v kateri se gosp. dr. Ninčić brani pred napadi v javnosti. Dr. Ninčić izjavlja, da ga je iznenadila situacija, ki se je stvorila v njegovi odsotnosti v javnem mnenju. Omenja, da je pričakoval boljše sprejema. Registracija rapalske pogodbe je stvorila nedvomno čistejšo situacijo med Jugoslavijo in Italijo. Medtem se je v mnogih vprašanjih došlo do sporazuma in vlada misli, da bi ne bilo treba opuščati te poti, dokler imamo izglede, da se na ta način morejo rešiti tudi ostala vprašanja povojno za državo. Za tem govori dr. Ninčić o svojem delu v Društvu narodov in izjavlja, da je njegova izvolitev za predsednika finančnega odbora Društva narodov vsekakor ojačanje jugoslovenskega položaja v Zenevi. Dr. Ninčić pravi, da napadi njegovih kolegov v klubu niso osnovani, ker niso konkretni, saj so bili medtem doseženi pozitivni rezultati, povoljni za državo. Izjavlja, da je došel na svoj položaj po zaupanju krone, predsednika vlade in stranke, ki ji pripada.

Po želji zunanjega ministra dr. Ninčića, bo Ljuba Nešić, ki ga je doslej zastopal, te dni odpotoval v Prago na svoje prejšnje mesto. Njegovo dolžnost v ministrstvu zunanjih del bo odsejal vršil Branko Lazarević, dosedanjí opravnik poslov v Pragi.

Dr. Beneš Izvoljen v svet Društva narodov

ZENEVA, 30. Včeraj so se vršile tukaj volitve v svet Društva narodov. Glasovanja se je udeležilo 46 držav. Republika Urugvaj je dobila 40 glasov, Brazilija 34, Belgija 32 in enako število Švedska. Čehoslovaška je prejela vsled poljske protiglasovanja samo 30 glasov. Enako število glasov je dobila Španja, 10 glasov pa Kitajska. Dr. Beneš je torej izvoljen namesto kitajskega delegata.

Svet Društva narodov bo sestavljen sledeče: štiri stalna mesta imajo Anglija (lord Cecil), Francija (Hannotaux), Japonska (Ishi) in Italija (Salandra). Nadalje pridejo v svet Brazilija (Rio Braco), Belgija (Huymans), Švedska (Branting), Španja (Quinones de Leon), Čehoslovaška (dr. Beneš) in Urugvaj.

Po izvršenih volitvah se je predsednik Della Torriente zahvalil Švici za gostoljubnost in poudarjal posebne zasluge Bourgeois, Hannotauxa in Cecilia, ki se bore že leta za Društvo narodov. Na seji se je razpravljalo tudi o madžarskem posojilu in je dobil finančni odbor nalogo, da izvrši vse predpriprave, da bo mogla repariacijska komisija na svoji oktobrski seji sprejeti definitivni sklep posojila.

Dr. Beneš je po seji odpotoval v Pariz, odkoder bo nadaljeval svojo pot v London, da stori potrebne predpriprave za potovanje predsednika Masarika. Obiska Milendera v Pragi je pričakovati za december.

PRAGA, 1. Ves tisk izraža svoje zadoščenje radi izvolitve ministra za zunanje stvari Beneša v svet Društva narodov. Tako piše »Prager Presse«: Osebnost Beneša, ki je bil vedno med najdelavnejšimi člani v Društvu narodov, je predstavljala ojačanje kandidature male entente. V preteklem letu se mali ententi ni posrečilo, da bi dobila svojega zastopnika v svetu. Beneš se z vso svojo energijo udeležuje naporov za izravnavanje mednarodnih sporov in za ustalitev miru, kakor na pr. za gospodarsko ozdravitev Avstrije in za garancijski fakt. V svetu Društva narodov se bo Beneš boril za demokratizacijo meddržavnega življenja. Mala ententa je lahko zadovoljna s tem uspehom. Ustanovljena za ustalitev miru v srednji Evropi je dala že dokaze svoje konsolidacije; zato je zaslužila priznanje vseh sveta.

»Čehoslovenska republika« pravi, da pomeni izvolitev Beneša spritevalo radi njegovih dragocenih lastnosti kot državnika in radi njegovega neumornega dela za mir in red. To priznanje, tako Beneša kot ministra kakor tudi države, katere krmilo drži izvoljenec v roki, gre vsej mali ententi, ki jo bo Beneš zastopal v svetu Društva narodov.

»Narodni listi« izjavljajo, da je bilo Čehoslovaška odlikovana s pomembnim mednarodnim priznanjem kot država, ki uživa upanje s strani inozemstva. Nasa republika — piše glasilo Kramarčev — stranke — je prva med v zadnji vojni porojeni državi, ki bo zastopana v svetu Društva narodov. Današnji uspeh je izraz zavesti inozemstva z ozirom na že konsolidirano novo državo; izvolitev sama je bila tem lažja ne samo radi naše pozicije, ampak tudi radi dobrih osebnih odnošajev ministra Beneša in njegovega vpliva v evropski diplomaciji.

Osrednje glasilo narodnih socijalcev »Češko Slovo« piše, da je mala ententa dobila svojega zastopnika v svetu Društva narodov baš v času, ko se bo tu razpravljalo o prevajnih mednarodnih vprašanjih.

Tudi glasilo socijalnih demokratov »Pravo Lido« vidi v tej izvolitvi uspeh male entente, ampak tudi osebni uspeh Beneša samega, kateri bo gotovo vplival tudi na njegovo pozicijo v notranjem življenju Čehoslovaške. Beneš — tako izjavlja list — stopa uradno na pozorišče mednarodne diplomacije, kjer bo igral važno ulogo.

JUGOSLOVENSKO-BOLGARSKA POGAJANJA

BEOGRAD, 30. Sinoci je odpotovala v Sofijo zvečer delegacija v jugoslovensko-bolgarski komisiji, ki ima urediti sporna pravna vprašanja med Jugoslavijo in Bolgarijo. Predsednik delegacije je vseučilski profesor Milan Novaković. Komisija se ima baviti z obveznostmi Bolgarije na podlagi neulske pogodbe in sicer zlasti glede členov 125 177, in 188. Gre namreč za izplačilo revizicij, izvršenih v Sofiji v času okupacije, kakor tudi za revizicije posesti jugosl. državljanov v Bolgarski.

ZOPET EKSPLOZIJA V KRAGUJEVCU.

BEOGRAD, 30. V oetok ob 11. dopoldne se je v Kragujevcu zopet dogodila eksplozija v kemičnem laboratoriju pirotehniko, ko so odpirali neko nemško mino. Ubit je bil ruski kapitan Dimitar Aleksejevič Perekina, 1 delavec je težko, več oseb pa je lahko ranjenih. Kakor poročajo, je večji del delavnice uničen ter je škoda velika. Na lice mesta je odšla komisija, da preišče vzroke eksplozije.

† NADŠKOF DR. STOJAN

PRAGA, 30. Olofski nadškof dr. Anton Ciril Stojan je včeraj popoldne umrl. Dr. Stojan je bil dolga leta državni poslanec v starem dunajskem parlamentu in eden izmed voditeljev moravske ljudske stranke. Za nadškofa je bil imenovan po razpadu Avstro-Ogrske.

Novi predsednik Časnikarskega združenja RIM, 30. Sinoci se je vrnil občni zbor Časnikarskega združenja (Associazione della Stampa). Pri volitvi novega odbora je bil izvoljen za predsednika sen. Alberto Bergamini s 336 proti 270 glasovom, ki jih je dobil Enrico Corradini.

Kriza v fašistovski stranki

Kako je prišlo do spora med izvršnim odborom in Mussolinijem — Predvideva se preuredba stranke — Veliki fašistovski svet sklican za 12. oktobra — Proslava obletnice fašistovske revolucije

RIM, 1. V ospredju zanimanja vseh tukajšnjih političnih krogov je spor, ki je nastal med izvršnim odborom fašistovske stranke in ministrskim predsednikom Mussolinijem radi izključitve Massima Rocca, ki jo je sklenil izvršni odbor na svoji seji od 27. septembra. Listi objavljajo obširne podrobnosti o pogovoru med Mussolinijem in Bianchijem, ki je bil, kakor izgleda, zelo dramatičen. Michele Bianchi je skušal obrazložiti Mussoliniju vso stvar, toda ta poslednji ga ni hotel poslušati, temveč ga je prekinil z besedami, da po njegovem mnenju se ne sme več vršiti zborovanje zaupnikov, ki je bilo sklicano za v torek in za katero je izvršni odbor izdelal poseben dnevni red. Mussolini je bil zelo razburjen in s hitrimi koraki zapustil sobo ter odšel. Kom. Bianchi je šel za njim do avtomobila in je hotel nadalje govoriti z ministrskim predsednikom, toda ta poslednji ga je le zavračal z besedami: »Demisija, demisija...« Tako po sestanku z Bianchijem je narekoval ministrski predsednik obvestilo za javnost, v katerem je rečeno, da zahteva in pričakuje po odstopu članov tajništva fašistovske stranke tudi odstop vseh ostalih članov izvršnega odbora. Isti dan popoldne je bilo izdano drugo obvestilo, ki je naznanjalo, da je ministrski predsednik odgodil sestanek zaupnikov na nedoločen čas in da je veliki fašistovski svet sklican za 12. oktobra.

S temi obvestili je ministrski predsednik jasno pokazal, da ni zadovoljen samo z odstopom članov tajništva. Člani izvršnega odbora, ki so odstopili po sestanku med ministrskim predsednikom in Bianchijem, so sledeči: Bianchi, Sansanelli, Marinelli, Starace, kom. Attilio Terruzzi in kom. Giuseppe Bastianini. Ti člani so obenem člani tajništva stranke in izvršnega odbora, a v tem poslednjem so poleg njih še Maurizio Maraviglia, Alessandro Dudan, Ferruccio Lantini, Roberto Farinacci, Antonello Caprino in Michelangiolo Zimolo. V teku današnjega dneva bo imel celokupni izvršni odbor sejo, na kateri bo končno sklepal o Mussolinijevi zahtevi. Ni dvoma, da bo enoglasno sklenil, da odstopi, pokore se brezpogojno volji svojega vrhovnega voditelja.

Nastop ministrskega predsednika Mussolinija ni iznenadal političnih krogov. Bil je popolnoma logičen, ako se pomisli na zadržanje njegovega osebnega glasila »Popolo d'Italia« v zadnji polemiki. Kakor je že splošno, je polemiko začel Massimo Rocca s tem, da je objavil v »Critica fascista« članek, v katerem je zahteval temeljito revizijo stranke in posebno vodstva. Sedaj se govori, da je Mussolini ne samo vedel za tisti članek, temveč da ga je pred objavo tudi prečital in odobrila. Kar pa se tiče zadržanja »Popolo d'Italia«, se izjavlja v krogih, ki so zelo blizu vlade, da ni bilo niti mogoče misliti, da bi bil »Popolo d'Italia« zavzel tako stališče, ako bi ne bil vedel, da tolnači s tem naziranje ministrskega predsednika.

Med voditelji pokrajinskega fašizma, so s posebno silo nastopili proti »revizionizmu« Massimo Rocca Farinacci v Kremoni, Baroncini v Bologni, Barbiellini v Piacenzi in Arrivabene v Mantovi. Ta struja razpolaga z dvema dnevnikoma, in sicer s »Cremona Nuova« v Kremoni in z »La Scure« v Piacenzi, a zraven tega še s tednikom »L'Assalto«, ki izhaja v Bologni in ki je močno razširjen.

Tudi voditelji pokrajinskega fašizma so morali vedeti, kakšno je stališče ministrskega predsednika glede zadnje polemike med fašistovskimi listi. Vsled tega se tolnači sklep izvršnega odbora tako, da pomeni pravzaprav jasen opomin na naslov Mussolinija samega, opomin, ki vsebuje tudi nekako grožnjo z odporom, ako bi imelo obveljati stališče »revizionistov«. V obveščenih krogih se tudi zagotavlja, da je Mussolini izvedel o izključitvi Massima Rocca še le iz listov, da torej ni bil, obveščen vnaprej o namenih izvršnega odbora.

Tudi Massimu Rocca je prišla izključitev nepričakovano, kakor se je izrazil v izjavi, ki jo je podal listu »Epoca«. V tej izjavi Massimo Rocca najprej naglašava, da izvršni odbor sploh ni smel sklepati o njegovi izključitvi, ker je le ena prizadetih spornih strank in vsled tega ne more nastopati kot sodnik. Govori se — je rekel dalje — da sem bil izključen, ker sem javno odgovarjal nekemu članu izvršnega odbora, toda dotični član je prvi prešel v zoprne osebnosti in se je spozabil tako daleč, da je očitno kršil disciplino in grozil z drugim fašistovskim valom. Komu je grozil, ako ne sedanji narodni vladi? Ob zaključku izjavlja Massimo Rocca, da ni nikdar predlagal razpusta stranke, temveč da jo je le opozoril na izbero, ki jo stavi zgodovina vsem človeškim in socialnim ustanovam: »Ali se obnovljati ali poginiti.«

Z nastopom Mussolinija v sedanjem prepiru med fašistovskimi voditelji se je ta notranja borba odločila na škodo izvršnega odbora. Izvršni odbor stranke se zagovarja, češ da je postopal v slučaju Rocca na isti način kakor tedaj, ko so bili izključeni iz stranke Calza Bini, posl. Corgini, posl. Misuri in posl. Pighetti. Na podlagi teh prejšnjih slučajev je odbor mislil, da je poklican soditi tudi v slučaju Rocca. Nasproti temu pa se naglašava v krogih revizionistov, da je bil izvršni

odbor imenovan od Mussolinija in da ima ta poslednji pravico jim odvzeti svoje zaupanje, ko se mu zdi, da ga zaslužijo.

Vsi izgovori izvršnega odbora pa ne pomenijo nič drugega nego iskanje izhoda iz zagate, v katero jih je bil pognal Mussolini s svojim nastopom. Ta poslednji namerava svojo zmago temeljito izkoristiti. Kakor se zagotavlja, se vodstvo stranke popolnoma preuredi. To nalogo ima izvršiti veliki fašistovski svet, ki se sestane 12. t. m. Zdi se, da ima Mussolini naraven preurediti vodstvo vseh fašijev. Nova vodstva posameznih fašijev bi vodila vodstva pokrajinskih zvez in ta poslednja bi potem izvolila nov izvršni odbor stranke. To so še le ugibanja. Ako se uresniči, bi to pomenilo važno reformo stranke v smislu, da se odpravi dosedanjí absolutizem in se namesto njega uvede nekaj demokratični red, ki bi slonel na volitvah. Taka preuredba pa bi pomenila tudi za opozicijo znaten uspeh.

Odstop izvršnega odbora fašistovske stranke

RIM, 1. Ministrski predsednik Mussolini je prejel danes pismo, podpisano od vseh članov fašistovske stranke, v katerem mu naznanjajo, da odstopajo s svojih mest članov izvršnega odbora fašistovske stranke, ter mu izražajo svojo neomajno vdanost.

Ministrski predsednik je kom. Bianchiju pisмено sporočil, da jemlje odstop izvršnega odbora na znanje. Nadalje pravi Mussolini v svojem odgovoru, da naj člani tajništva ostanejo na svojem mestu in opravljajo dnevne upravne posle. Vse polemike naj prenehajo, ker bi bilo vsako nadaljnje prepiranje le izguba časa. Ob zaključku svojega pisma povdarja Mussolini, da se zanaša na brezpogojno pokorščino vseh fašistov.

Zdravstveno stanje princezinje Ivane se je nenadoma poslabšalo

RIM, 1. Iz Turina prihaja vest, da se je zdravstveno stanje princezinje Ivane včeraj zjutraj nenadoma zelo poslabšalo. Princezinja je imela hudo črevesno krvavenje, ki pa je kmalu ponehalo; stanje princezinje je kljub temu zelo opasno. Zdravniki, ki so prišli k bolnici, so izjavili, da ni izključena možnost, da nastopijo težke komplikacije. Princezinja prenaša hude bolečine z neverjetno srčnostjo; tako je baje vzkliznila: »Trpim, toda nič zato; rada trpim, samo da ozdravim, a umreti nečem.« Kralj in prestolonaslednik se bosta vrnila v Racconigi.

Protest grške vlade proti odločitvi poslatiške konference

Grčija želi, da bi mednarodno razsodišče rešilo zadevo.

PARIZ, 30. Včeraj popoldne je grška vlada izročila francoskemu poslaniku v Atenah spomenico, naslovljeno na poslaniško konferenco. V tej spomenici grška vlada naznanja, da je dala predsedniku Švicarske državne banke nalog, naj izplača zavodu Banca d'Italia 50 milijonov lir. »Grška vlada protestira — nadaljuje spomenica — z vsemi svojimi silami proti odločitvi poslaniške konference ki je mnenja, da ni Grčija izpolnila pete točke spomenice, s katero se je grška obvezala, da bo izsledila, morile italijanske misije«. Nadalje naštevata spomenica vse ukrepe grške vlade za izsleditev morilcev ter omenja, da je grška vlada razpisala nagrado 1 milijona drahem onemu, ki bi izsledil krivce.

Kar se tiče poročila mednarodne konference, upa grška vlada, da ne bo vsebovala nikakih obtožitev na račun grške vlade, da ni storila vsega, kar je bilo v njeni moči, za izsleditev krivcev.

Spomenica poudarja, da prevladuje splošno mnenje, da je bil umor organiziran v Argokastvu, odkoder so Albanci prišli na grška tla in tam izvršili umor. To potrjujejo razne priče in ropar Meng. Sprito tega dejstva je odločitev poslaniške konference toliko bolj presenetljiva in žalila narod. Saj je vendar preiskovalna komisija s tremi glasovi proti dvema ugotovila, da ne pade na grško vlado nikakršna odgovornost. Grška vlada izjavlja, da kazen, ki jo je poslaniška konferenca naložila Grčiji, nima para v diplomatski zgodovini. Ako poslaniška konferenca hoče priznati, da svetovna varnost in moralni kredit vevlasti, ki jih predstavlja konferenca, zahtevala, da nikdo ne dmyoi o pravičnosti njenih sklepov, ima konferenca na razpolago to-le sredstvo za preprečitev tega učinka: da sprejme predlog grške vlade naj se predloži zadeva v proučitev mednarodnega razsodišča v Haagu.

Grška vlada odgovorna?

Končno poročilo medzavezniške komisije JANINA, 30. Med zaključno sejo medzavezniške komisije v Janini, je bilo sestavljeno končno poročilo o dogodkih pri Janini za poslaniško konferenco. V poročilu je omenjenih veliko pomanjklivosti; poročilo priznava »implicitno« odgovornost grške vlade. Komisija predlaga poslaniški konferenci, naj energično nastopi pri vladi v Atenah za hitro izvršitev preiskave, ki naj bi jo vodili sporazumno Italija in Grčija s soudeležbo nekaterih osebnosti iz neutralnih držav (Stefani).

GRČIJA NE MOBILIZIRA

ATENE, 30. Dopisni urad v Atenah uradno zanika vest, da bi grška vlada poklicala pod orožje letnik 1924.

Francija proti nemškemu sodelovanju na zasedenem ovemlju

PARIZ, 1. Francosko-nemški pogovori, ki se sedaj vršijo v Bruslju, imajo za svoj glavni namen organizacijo dela v Porurju, izločujoč pri tem po možnosti sodelovanje pooblaščenih tlemenov v Berlinu. Akoravno je uradna namninitven prenehanja pasivnega odpora poslajiku De Margerie zboljšala dispozicijo, se vendar vlada zadržuje skrajno oprežno. Degoutte in Tirard sta dobila navodila, da se morata za nkrat vzdržati vsake spremembe taktike ter takati nadaljnih povelj.

Z izgnanci se ne bo postopalo milostno. V krajih, ki so zelo blizu znanemu ministritvu, se opravljajo ta rezervirano s tem, da je od 50 odlokov za organizacijo pasivnega odpora Nemčiji do sedaj preklicala komaj štiri. Ampak vprašanje se ne giblje v teh mejah; resnica je, da je kanceler poveril Fuchs, ministra za zasedene pokrajine, da naj izvrši preklid odredb za odpor v sporazumu s francosko-belgijskimi oblastvi. Lahko bi torej bilo dobiti pot za sporazum v tem vprašanju, z berlinskim zaupnikom in preklicano bi bilo še ostalih 46 odredb.

Fuchs pa je, kakor znano, bivši guverner poreskih pokrajin in svojčas ga je visoka medzavezna komisija izgnala, nakar ga je Cuno imenoval za poslanika v Moskvi ter tako odgovoril na sklep v Koblenzu. Njemu in Hollmannu očita Francozi, da sta nahajala sindikate in Porurju. Pariz je Fuchs kot nemškega zastopnika zavrnil ter tako onemogočil vsaka pogajanja. Razen tega in neodvisno od posebnih ozirov je Theunis odredil, da se ima v najboljšem slučaju sprejeti zopet v službo čim najbolj omejeno število nemških uradnikov pri upravi zasedenih dežel. Sledilo bi se pri tem kriteriju, da bi se pri podlitni službi za vzpostavlo dela oziralo na prošnje onih, ki se točasno nahajajo na zasedenem ozemlju, med tem ko bi bili izgnanci pri tem izključeni, z izjemo le posebnega vpoštevjanja vrednih slučajev. Posebno se misli pri tem ne samo izključiti Fuchs, ampak hoče se tudi zavrniti sploh vsako imenovanje nemškega komisarja za zasedene pokrajine, v katerem se hoče videti zmanjšanje oblasti visoke medzavezne komisije za Porurje in vojaškega poveljstva v Porurju.

Skoraj v dokaz za izvršitev tega namena je visoka komisija na svoji včerajšnji seji v Koblenzu zavrnila predlog za imenovanje petih funkcijarjev, med temi tudi nekoga ravnanje

lja brzojavnega urada in dveh političnih uradnikov, ki so po rojstvu iz nezasedene Nemčije. Kakor se vidi torej, je položaj še vedno zamotan, akoravno se Stresemann pripravlja na skorajšnje imenovanje nemških poslajnikov v Parizu in Bruslju.

Povrnitev normalnega stanja v ruhrsko kolino se mora izvršiti brez vsakega posredovanja nemške vlade.

Policijska razbura zborovanje poreskih separatistov

PARIZ, 1. Agencija Havas poroča iz Düsseldorfa, da so separatisti priredili demonstracijo, katere se je udeležilo 12 tisoč separatistov. Akoravno je bila drugim strankam in sindikatom prepovedana soudeležba na tej demonstraciji, se je vendar udeležila množica kakih 40 tisoč oseb. Med govorom separatista Mattessa, so udarile skupine policijskih agentov na množico ter pričele streljati proti zborovalcem. Francoske ambulance so prihitele na lice mesta ter zbrale več ranjenecv. Tudi prostori v poslopju varnostne policije so napolnjeni z ranjenci. Bajé je bilo tudi več mrtvih. Kljub nasprotnemu povelju poveljstva francoskih čet so agenti nadaljevali s streljanjem. Tudi komunisti so streljali na demonstrante.

Francoski vojaški oddelki so zasedli poslopje agentov varnostne policije; agenti sami so bili ovedeni na glavno francosko poveljstvo. Prebivalstvo je radi zadržanja policije skrajno razburjeno ter je burno pozdravljalo francoske vojakv, ki so prišli vzpostaviti red.

Posrutev spora med Berlinom in Münchenom

BERLIN, 1. Ukrep bavarskega generalnega komisarja Kahra so položaj med Münchenom in Berlinom še znatno pootrili. Tako se izjavlja, da je obustavitev zakona za zaščito republike na Bavarskem kočljivo pravno vprašanje, ko ima Bavarska lastne izjemne odredbe. K prepovedi Kahra radi obstojanja socijalno demokratskega varnostnega oddelka se govori, da pač ni bilo drugega pričakovati, kakor da bo bavarski državni komisar vladar proti levici.

iz logične zveze? Mnogi bi imenovali tako postopanje nepošteno, zavijalno, zlobno; mi pa se omejimo, da ga označimo kot robato izbijanje pavlihovskih šal. Gospodje pri Malem listu naj si ne mislijo, da morejo radi tega, ker so pri malem listu, biti tudi — mičkeni!

S. U. T. Jutri, ob 4. pop. sestanek v prostorih pri Sv. Ivanu.

Vedno lepše!

Kakor se nam poroča, je prefektura v Puli g. dekanu Škerbecu ustavila plačo s 1. novembra t. l., češ da ga ne priznava več za župnika v Kerkavcih. Isto tako je bila ustavljena penzija g. Rebolju, bivšemu župniku v Truskah. Prvi službuje 31 let, drugi 83 letni starček je že 50 let v Istri, oba sta vržena na cesto brez plače.

Ali se tako izvršuje član 78. senžermenske mirovne pogodbe? Kaj je vladar mar mirovna pogodba! Glavna stvar je asimilacija slovenskega ljudstva v Istril Pač vedno lepše!

Podpisani vabi zaupnike Pol. društva Edinost na pogovor o nujni stvari za danes 2. oktobra, ob 3. pop. v uredniške prostore "Edinosti".

Zahvala. Odbor pevskega zbora "Učiteljske Zveze" se tem potem zahvaljuje vsem gostiljubnim rodbinam, ki so oddale prenočišča članom pevskega zbora za čas desetdnevnih vaj v Trstu.

Društvene vesti

Slov. akad. ter. društvo "Balkan". Po sklepu zadnjega sestanka se vrši danes ob 20.30 v navadnih prostorih izredni sestanek, katerega naj posetijo vsi tovariši, posebno pa člani veseljenega oddelka. Vabljeni so tudi tovariši "Zerazi". — Odbor.

Pri Sv. Jakobu se bo vršila v nedeljo 7. t. m. prireditve za Dijaško Matico. Spored, ki je sestavljen iz več opernih odlomkov in dramsatičnih točk ter žive slike, bo marsikaterega, ki ne poseja šentjakobskih predstav, izvalil ta dan v dvorano DKD. Srednjelolci, ki so vedno včlanjeni v kakem dijaškem društvu, imajo ob tej priliki polovično vstopnino. V nedeljo vsi k dobrodušni prireditvi pri Sv. Jakobu, da pomorete k delovanju Dijaške Matice!

Iz tržaškega življenja

V znamenju noža. Mehanik Andrej Seuček star 30 let, stanujoč v ulici Moreri št. 2, se je predinočnim iz neznanih vzrokov sprl v ulici Riborgo s 25-letnim Nikolajem Cavezzo, stanujočim v ulici Donata št. 20. Prepripi je sledel pretep, tekotm katerega je Cavezzo nenadoma potegnil nož ter sunil v njem nasprotnika v levo stegno. Nato se je Cavezzo spustil v beg, a orožniki, ki so ga vsled vpitja ranjenca prihitei na lice mesta, so ga aretirali ter ga ovedli na orožniško postajo v ulici Orologio odkoder so ga potem spremili v zapor v ulici Coroneo.

Ranjenca so z nekim avtomobilom prepeljali v mestno bolnišnico, kjer so mu obvezali nevarno rano.

Pade s tretjega nadstropja ter se le lahko poškoduje. Srečno naključje je rešilo življenje 9-letnemu Nikolaju Osilla, stanujočemu v ulici Torre bianca št. 16. Včeraj predpoldne se je skobacal na okno svojega stanovanja v tretjem nadstropju ter radovedno zija! v spodaj ležeče dvorišče. Ta radovednost bi ga pa skoro stala življenje. Nenadoma je dečku zmanjkalo ravnotežja in padel je z okna. Gotovo bi se bil ubil, da ni pri padcu priletel na neko leseno lopo, krito s tenkimi deskami. Prožnost teh je ublažila silo padca tako, da si je mali neopredvidni zlomil le desno roko, sicer pa ni zadobil nobene druge poškodbe. Dobil je prvo pomoč od zdravniške rešilne postaje, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico.

Se en padec. Predvčerajšnjim popoldne so pripeljali v mestno bolnišnico 5-letnega Ivana Rovana, stanujočega v Baču pri St. Petru na Krasu. Malček je imel desno nogo zlomljeno. Poškodoval se je na ta način doma pri igri z drugimi otroci, katerih eden ga je pahnil, da je padel.

Samomor starega uradnika. Uradnik Anton Dellavia, star 63 let, stanujoč v ulici Alfieri št. 6, je že delj časa bolehal na neki živčni bolezni. Njegovi domači niso niti slutili, da je starcu radi te nesreče jelo življenje presadeti. Predvčerajšnjim popoldne se je Dellavia zaprl v svojo sobo ter izpil veliko količino karbolne kisline. Kmalu potem so njegovi domači zapazili, kaj se je zgodilo. Poklicali so na pomoč zdravniške rešilne postaje, ki je skušal nesrečnemu starcu izprati želodec; ta operacija pa se ni posrečila. Dellavia se je že boril s smrtjo. Prepeljali so ga v mestno bolnišnico, kjer je kmalu po prihodu izdihnil. — Truplo so prenesli v mrtvašnico.

Dečkova nergoda. 13-letni Gino Dellauri, stanujoč v ulici Franci št. 5, se je predvčerajšnjim popoldne splazil na drevo v domačem vrtu. Skobacal se je na kibo vejo, ki se je nemudoma zlomila. Deček je padel z drevesa na železno ograjo ter obvisel na koncihastih drogih. K sreči se je le obleka napičila na droge, a vendar je deček zadobil dolgo, a ne globoko rano na desnem stegnu. Vsled tegačvega vpitja so prihitei njegovi domači ter ga rešili iz neprimetnega položaja. Nato so ga spremili v mestno bolnišnico, kjer mu je zdravnik obvezal rano.

ščih, z obrazom, obrujenim proti nebu, ki jim zamaknenj smehljaj obseva mramornato lice....

Kako to, da nisem imela še nikdar te sladke, preprosti misli: pustiti življenje s Tjoko v naročju?... iskati zavetišče v smrti? Vozček se je ustavil. Pavel Kamarovsky bo ozdravel! Hvala Tebi, o Bog, hvala!... hvala!...

kakor v sanjah vidim Elizv, kako teka sem in tja, vidim jo, kako sprejema brzojavke, jih odpira, jih bere... Vidim, kako se pregibljuje njene ustnice, vidim njene neproistone kretnje — slišim besede, besede, ki jih moj blodni razum ne more pojmiti... Mislim na smrt s Tjoko... vem, da mi razsvetljuje čelo nepopisna radost... vem, da slićim lepm, pokopališčnim kipom in mladim materam, ki pospešujejo vzlet z otrokom v naročju...

Tedaj vidim Elizv, kako joče, kako zapira kovčge, kako se giblje akokoma in mi govori z nemirnimi očmi, z jedkim glasom...

Potem smo v kočiji — ne, smo v vlaku... in smo na Dunaju in dva moža, ki ju ne poznam, mi pomagata izstopiti iz vlaka, držita me vsak za eno roko in me spremljata v hotel.

A kmalu opazim, da ni to hotel. Bila je prostorna sobana, prazna, s klopi in ob zidu, in vidim močv v uniformah, ki me ne pozdravljajo, se mi ne priklanjajo, ki me komaj pogledajo in ki govorijo med seboj nemiki.

Vesti z Gošjkega

Velika avtomobilska nesreča pri Kobaridu

Tolminska korijera padla... Včeraj jutraj se je na cesti med Bovecem in Kobaridom pripetila težka nesreča. Po tej cesti je vozila korijera, ki je odrinila iz Boveca ob 3. uri jutraj; v nji se je nahajalo, poleg šoferja Frana Stanzerja, 11 potnikov. Par kilometrov pred Kobaridom se je krmilo nenadoma pokvarilo. Šofer ni mogel več ravnati avtomobila. Ta je zavil čez rob ceste, zdrčal navzdol po strmimi ter se prebrnil ves polomljen v Sočo. V kritičnem trenutku so prestrašeni potniki skušali skočiti z avtomobila; nekaterim se je to posrečilo, ker so drevesa in skale ovirale drčanje avtomobila. Skorv vsi potniki so zadobili več ali manj težke poškodbe. Najhuje se je pobil šofer; tudi potnika Bruno Comini, delavec, doma iz Cedadu in Stella De Nardi, rodom iz Comignano, oba stanujoča v Bovecu, sta bila težko ranjena. Te ranjence so prepeljali v bolnišnico v Cedad; njihovo stanje je zelo nevarno.

Drzna tatvina v Podgori. V petek so neznani zlikovci odpeljali iz hleva g. Breganta, mesarja v Podgori, 3 krave in enega konja. Dve kravi so našli v bližini Standreža, medtem ko konja in ene krave dosedaj še niso izsledili.

Pevko in glasbeno društvo v Gorici vnovič opozarja na otvoritev svoje glasbene šole za glasovir in vsa godala na lok, kakor tudi za teorijo in zborovo petje mladine, ki se prične 1. oktobra 1923. — Vpisovanje vsak dan od 10.—12. v društvenih prostorih. Trgovski dom, Via Petrarca 1. I. — Društvo se je posrečilo pridobiti za učitelja gosli, vijole, vijolončela in basa priznanega goriskega muzika, profesorja Rudolfa Lipizer, znanega ustanovitelja goriskega kvarteta. Radi tega se odbor nada, da bodo naši starši z veseljem porabili ugodno priliko, da nudijo svojim otrokom z zmernimi žrtvami pri domačem glasbenem zavodu temeljito glasbeno izobrazbo.

Vpisnina Lit. 5.—, vnaprej plačljiva mesečnina Lit. 25.— za dve tedenski uri, za obsežnejši pouk po dogovoru. Društvo namerava tudi ustanoviti svoj lastni salonski orkester s pomočjo boljših učencev glasbene šole. Radi tega vjudno vabi in pozivlja vse, ki bi se zanimali in bi radi sodelovali pri takem orkestru, da se zglašijo pri voditelju glasbene šole ob gori onemčenem času. — Tak orkester bi bil za vse naše družabno življenje posebne važnosti in se društvo nada, da bo našla ta misel toplega odziva pri vseh prizadetih.

Bralno in pevsko društvo "Svoboda" na Njivcavi pri Kojskem je priredilo dne 16.-9. 23 svojv vrtno veselico, ki se je vršila v najlepšem redu. Tem potem se najpriširneje zahvaljujemo zastopnikom "Dijaške Matice" iz Trsta, za lepo uspešno dramsko predstavo "Volkovi" in pevskemu zboru iz Oslanja za njih požrtvovalnost. Dalje se zahvaljujemo cenjeni družini Gravnar, g. slikarju odra F. Turku in Mandolinističnemu krožku iz Loke pri Gorici ki nam je zaigral med odmori par krasnih slovenskih in hrvatskih narodnih pesmi, in sploh vsem, ki so kakorkoli pripomogli k lepemu uspehu veselice.

Iz tržaške pokrajine

Vreme. (Tatovi živine). Tudi v Vremah so se pojavili tatovi goveje živine. Na 26. t. m. ponoči so odpeljali iz hleva gospe Terezije Dekleva v Vremskem Britovu vola in kravo. Iz neznanega razloga so tatovi ob živali pustili na cesti v Gornjih Vremah, kjer jih je lastnica dobila zjutraj nazaj.

V noči od 27. do 28. t. m. so se pa oglasili pri mlinarju Antonu Cerkeniku v Gornjih Vremah in mu odpeljali edino kravico, ki jo je imel. Navzlic iskanju daleč na okoli ni jo kravi sledu. Zanj je ta udarec posebno hud, ker je kravica preskrbovala njegovo številno družino z mlekom. Krava je rjave barve z belo liso na čelu. Prizadeti prosijo vse čitatelje tega lista, ki žive v okolišu Vremske doline, da bi mu sporočili, če bi slučajno videli kje tako kravo. Jim bo zelo hvaležen. Njegov naslov je: Anton Cerkenik, mlinar, Gornje Vreme pri Divači.

To in ono

Nemška katastrofa v dovptu. Predno se je nemški cesar leta 1914 odločil za vojno, je še hitro brzojavil svojemu prijatelju, grškemu kralju Konstantinu, naj vpraša delijski orakel. Odgovor je glasil: "Če se nemški cesar odloči za vojno, bo vsak Nemec postal milijonar!" In tako se je zgodilo.

DAROV!

Gospod K. daruje L 15.— gospa V L 50.— za "Solsko društvo". Srčna hvala!

Borzna poročila.

Tečaj:

Trst, 1. oktobra 1923

Cosulich	304
Dalmatia	275
Gerolmich	134
Libera Trieste	380
Lloyd	1415
Lussino	585
Martinovich	182
Oceania	110
Premuda	365
Trpovich	385
Ampela	435
Cement Dalmatia	305
Cement Spalato	322

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, 1. oktobra 1923

ogrske krone	0.10	0.13
avstrijske krone	0.03/750	0.0315
čehoslovaške krone	66.—	66.50
dinarji	24.80.—	25.10
leji	10.—	10.50
marke	za milijon	0.10
dolarji	21.90	22.05
francoski franki	133.75	134.25
švicarski franki	391.—	393.—
angleški funti papirnati	99.95	100.25

Danica Ščuka

Ciril Žetko

poročena

Trst, 1. oktobra 1923.

Mali oglasi

POSTELJE, vzmeti, žimnice, po nizkih cenah. Popolna soba, svetla, z mramorji, izredna prilika L 1250.— Via Fonderia 10. 1380

OMARA, miza, dve stolici, kuhinja, železna postelja, divan iz rdečega zameta, vse v najboljšem stanju, se po ugodni ceni prodaja. Gatter 34/I desno. 1381

SODI, vsake vrste, prazni se prodajo po nizki ceni. Zagor & Plesničar via S. Francesco 18. 1378

GROZDJE se prodaja po ugodni ceni. Bembic Jožef, Pobeži 47. 1379

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

BRILJANTE, zl'ko, srebro in platin po najvišjih cenah. Dajem predume na dragulje. Pertot, Via S. Francesco 15, II. (45)

KRONE IN GOLDINARJE plačujem vedno dve stotinki dražje nego drugi kupci. Via Pondeares št. 6, I. 1379

TRGOVSKI POMOČNIK, mešane stroke, z večletno prakso, išče službe s 15. novembrom, najraje v kakem večjem prometnem kraju na deželi. Ponudbe pod "Pošten" na upravnishvo. 1339

ZLATO, krone, goldinarje, zlat denar, dragulje plača več kot drugi zlatarna, Via Ponte Fabbra 1. 1342

ENONADSTROPNA hiša z gospodarskim poslopjem na Bledu, na zelo prometnem kraju, blizu jezera se prodaja. V hiši je dobrodoča gostilna, eventualno uporabna za trgovino, devet sob, klet, idenica, hlev ter sečiva in zelenjadni vrt. Ponudbe pod "Bled" na upravnishvo. 1345

POSESTVO v Stanjelu se odda ali prodaja. 33.000 sežnjevin vinograda. Velike stavbe. Posajnsila v Trstu, via Udine 20, vrata 10. 1367

KUPUJEM dnevno čiste cunje, plačujem 40 stot. do L 1.50. Solitario 1. 1374

Pohištvo

po konkurenčnih cenah.

Oglejte si veliko izbero

Via Udine 25

Posiljate na deželo točno zaimčene.

BANCA ADRIATICA

CENTRALA TRIESTE

Delniška glavica Lit. 15,000.000.—

Podružnice: Abbazia, Zara.

Afilirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

ADRIATISCHE BANK, WIEN

Frank Sakser Stata Bank: NEW-YORK

Banco Yugoslavo de Chile: VALPARAISO

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na vložne knjižice ter jih obrestuje po 3 3/4% vlogv na žiro-račun po 4%. Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi, Trieste:

Via Cassa di Risparmio 5 — Via S. Nicolò 9. (Lastna palača)

Telefon št. 1453, 1793, 2576. Ključna postaja od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.

DNEVNE VESTI

Kalvarija našega ljudstva

Vlada v Rimu je začela ofenzivo proti našemu ljudstvu na vsej črti. Ne meneč se za svoj ugled v zunanjem svetu in pred lastnimi državljanji, je s kruto roko iztrgala našemu ljudstvu eno njegovih največjih svetinj: njegovo šolo.

Z dežela nam prihajajo vesti, ki morajo vzbuditi srd našega trpinčenega ljudstva in zgražanje postenih ljudi vseh narodov. Kar je bilo ostalo naših učiteljev vkljub vsem šikanam, so še sedaj vrženi na cesto z družinami. So med temi družinski očetj, ki ne vedo, odkod bodo jutri vzeli kruha za svoje otroke... Ko so prišli večerj v šolo, so jih odslavili, češ: saj niste več učitelj. Ko so prišli v Pazin po plačo, so jih zavrnili, češ: saj ste odpuščeni. Nekatere so celo zasmehovali, češ: vsa čast Vam, zadovoljni smo bili doslej z Vami!

So med temi, pravimo, ljudje, ki so absolutno brez vsakih sredstev, podobni beraču s popotno palico v roki in belo cesto pod seboj...

Večino naših učiteljev hoče šolsko oblastvo narediti za berače! In posrečilo se ji je to v nekaterih slučajih. Zato nam se naj ne zameri, če kličemo našemu ljudstvu, kar gotovo ni še klical noben list v kulturni državi svojemu ljudstvu: Slovansko ljudstvo Julijske Krajine, usmili se svojega učitelja, ... če potrka na tvoja vrata! —

Naš novi podlistek

Ze ta teden začnemo objavljati v našem listu nov podlistek, ki bo brez vsakega dvoma vzbudil med našimi čitatelji pravo senzacijo. Naslov novemu podlistku "Edinost" je. "Kriminal" in pod tem naslovom opisuje pisateljica ga. Ljudmila Pivkova svoje spomine na trpljenje in muke, ki jih je morala pretrpeti v preiskovalnem zaporu v Pragi in na Dunaju. Pisateljica je soproga g. prof. dr. J. Pivka, ki je našim čitateljem znan po svojih spisih o delovanju jugoslovenskega prostovoljskega bataljona v italijanski armadi ob času vojne. Njegove tozadevne spomine smo objavili pod naslovom "Z Italijo proti Avstriji". Ti članki so vzbudili veliko zanimanja ne samo med nami, temveč tudi med Italijani. Soproga g. dr. J. Pivka, pisateljica našega novega podlistka, je živila, ko je bil njen mož na fronti, v Pragi skupno s svojimi starši in otroci. Delovanje njenega soproga kot poveljnika jugoslovenskega prostovoljskega bataljona v italijanski armadi je

postalo kmalu znano in njegovi družini se je zgodilo, kar je bilo pričakovati, t. j. bila je aretirana in zaprta. Ga. Ljudmila Pivkova je presedela osumljena velezidaje več mesecev v zaporu in to svoje življenje nam opisuje v svojih spominih, ki jih začnemo objavljati te dni v našem listu. Spis vsebuje nebroj pretresljivih prizorov in slik, ki človeka presunejo do kosti. Obenem pa se lahko smatra to delo kot prvovsten opis življenja in razmer v ženskem zaporu. Pisateljica ji je preživela in pretrpela ter nam jih slika vsled tega nenavadno drastično in realistično, tako da drži to delo čitatelja v napetem zanimanju od prve do zadnje vrste. Med pretresljivimi prizori, ki se nizajo, kakor smo rekli, eden za drugim, naj omenimo tu le naravnost ganljivi opis pisateljicega trpljenja, njene žalosti in njenih muk, ki jih je morala pretrpeti v celici s svojim jedva štirimesečnim detetom, kateremu ni mogla skrbeti za hrano, za plenice itd. Naši novi podlistek je torej na eni strani važen dokument o preganjanju naših ljudi ob času vojne s strani avstrijske oblasti, na drugi strani pa istočasno delo nedvomne literarne vrednosti, ki ga bo čital vsakdo z največjim užitkom.

Opozorjamo torej ponovno naše čitatelje, posebno pa čitateljce na ta velezanimiv podlistek.

PAVLIHARENJE

"Mali list" z dne 28. septembra ima med drugimi zanimivostmi sledečo važno vest: "Novo za nas. Nedeljska Edinost piše dobesedno: 'Italija je ena najpoglavitejših zaščitnic manjšinskih pravic.' To je novo za nas; vprašanje je le, po kolikih hvartinkah je bil napisan ta stavek." Edinost je res napisala ta stavek in sicer v uvodnem članku, ki se je bavil z enim naših najresnejših, najvažnejših vprašanj, z vprašanjem naših šol. Smisel je bil, da pričakujemo, da Italija ne bo šla do tako porazne ureditve našega šolstva, kakor jo predvideva odlok ministra Gentile in med drugim smo povdarjali, kar je splošno znano, da so velesile, Italija, Francija in Anglija na vseh mirovnih konferencah zahtevale od naših držav jamstva za manjšine, same pa vsako zahtevo po jamstvu dosledno odklanjale z ugovoritvijo: Velešilam ni potrebe dajati jamstev, ker so one itak zaščitnice manjšinskih pravic, kakor kažejo baš s tem, da v malih državah ščitijo manjšine. Ta smisel našega stavka je ne samo znan, ampak tudi jasno izhaja iz zveze v našem članku, tako da to razume vsak čitatelj, naj bo še tako "srednje inteligentne". Ne moremo si misliti, da pisarji "Malega lista" tega niso zapopadli. Čemu torej tako pisanje in poceni dokazovanje s stavki, ki so vzeti ven

"Marija! Marija! Marija Tarnovskaja!" In otroci, k iprodajajo po cesti časopise, se mi za hip približajo in vpijejo v ušesa: "Marija Tarnovskaja!"

Bežim, z izbočenimi očmi, za menoj mi sledi umirajoči, z veliko rano v trebuhu, iz katere beže čreva. Sledi mi, vpijejo: "Marija!... Marija!... Marija Tarnovskaja!"

A — za hip — mir. Vsa preplašena se oziram okolu. Nihče mi več ne sledi. Nihče več me ne kliče. Vse molči.

Torej, je umrl?... Umrl?... Umrl!...

Ne. Okreval bo.

XLIII. Ko sem čula to besedo, sem padla z vzklikom veselja na tla. Okreval bo. Moj Bog! Hvala! Bile so torej le sanje? Okreval bo!

Usoda se je torej ustavila!... Smem se torej vrniti!

Ozdravi. Moj Bog! Hvala! Hvala! Hvala!... In Tjoka? Prisrge?

Kaj mi mar!... Kaj mi mar!... Odprem na široko okna in vidim nebo. In kličem nebu: "Kaj mi mar? Oh, usmiljeni in potrpežljivi Bog, rešil si me, ustavil si vozček v tragični igri, da sem zopet prilezla na strmino, da vidim sonce — če je tvoja volja, vzemojega otroka